

Георги Стоев

ПИСАТЕЛИ ОТ ТРОЯН
(антология)

Книгата се издава с финансовата подкрепа на община Троян.

Георги Стоев

ПИСАТЕЛИ ОТ ТРОЯН
(антология)

Троян • 2019

През 1942 г. младият троянец Георги Стоев подготвя една малка, но амбициозна книжка – антология със знакови произведения на троянски творци: поети, писатели, учени. Посвещава я на основателите на читалище „Наука“, Троян по случай неговия 50-годишен юбилей и на читалищните дейци.

Книгата „Писатели от Троян“ представя 23-ма автори, много от които – днес позабравени. Скиците са изработени от художника Бочо Донеv, а корицата – от д-р В. Главлешки.

Настоящото второ издание е подготвено по инициатива на Станислава Стоева, дъщеря на Георги Стоев, с финансовата подкрепа на община Троян.

Текстовете са нормализирани според съвременния български правопис. Използвани са оригиналните илюстрации.

Като приложение към текста е добавена рецензията на Найден Шейтанов, публикувана няколко седмици след излизането на книгата.

Георги Стоев

Писатели от Троян (антология)

Редактор Ангелина Иванова

Подготви за печат АПП «АЛЯ»

ISBN: 978-619-7519-00-6

печат *Infovision*

Минко Ив. Марковски

Минко Ив. Марковски е роден през 1862 г., син на поборник-опълченец. Той е учил в Пловдивското училище, участник е в революционните борби и е учителствал. Умира през ноември 1924 г.

Издаде „Спомени и очерки из българските революционни движения – 1868–1877 г.“ (1902 г.). „Спомени и очерки – 1873–1876 г.“ е издадена след смъртта му от Ловчанското ученическо историко-археологическо дружество (1925 г.).

Книгите на Минко Ив. Марковски са светли паметници от българските революционни освободителни борби. Неговите трудове са неизчерпаем източник на сведения за автори, които работят из областта на нашето възраждане.

ИЗ ОРГАНИЗИРАНЕ НА ТРОЯНСКИЯ РЕВОЛЮЦИОНЕН КОМИТЕТ

В долната махла на гр. Троян, от дясна страна на главната улица, гдето днес е къщата на братя Василеви Спасови, през 1871 г. се издигаше величественият нов двуетажен хан¹, на който лицето на горния етаж бе нарисувано с разни фигури от разни краски, между които фигурираха два разярени, в поза един срещу друг, лъва. В долния му етаж имаше едно кафене и една бакалница. Тоя хан бе притежание на Васил Спасов. Васил в частния си живот бе търговец и управител на хана си, заедно с кафенето и бакалницата, а в обществения – черковно-училищен настоятел и безплатен църковен певец.

Беше на 8-ми октомври, петък, от нея година. През тоя прохладен есенен ден, по пладне, Васил, с вестник в ръка, бе седнал ала-турка на миндерлика в кафенето си, гдето обикновено седеше когато нямаше работа. И когато след прочитането на една интересна статия се бе позамислил, ето че по калдъръма на главната улица, откъм Ловеч, така силно изтропаха три бенешки коня, щото искри изскачаха изпод подковите им; а върху тях геройски се переха трима души, тайнствено въоръжени с по един револвер и по една черкезка кама, лежащи на кръстовете на двамата под палтата им и в широкия пояс на третия. Единият от тях бе 28–30-годишен, рус, възсук, по-пъргав – много пъргав и буен момък, облечен в европейски костюм от местна шаячена материя; вторият тоже на тая възраст, с жива грациозна физиономия и възкъдрава дълга коса, черна и гъста брада, и елегантно облечен, тоже в европейски костюм; а третият бе по-стар и плътното му снажно и мускулесто тяло

¹ Изгорен от башибозуците във време на Руско-турската война – през 1877 г.

се покриваше от турски костюм, какъвто обикновено носеха тогавашните джелепи. И тримата бяха с пюскиюлии фесове, каквито въобще се носеха от тогавашната българска интелигенция.

Както вървяха паралелно тримата конници, щом съгледаха шарения хан свиха юздите, спряха се пред входа на хана и се отхвърлиха от конете си, като казаци.

Яхърджията се притече, взе конете им и почна да ги разхожда. Васил захвърли вестника и стана да посрещне пасаджерите. Те влязоха в кафенето и поседнаха за минутка. Васил, ако и да нямаше с тях знакомство, но според каяфетя им си предполагаше, че те са тежки търговци, та затова с ханджийска учтивост ги прие най-учтиво и заповяда на одаджията да ги остави в една от най-добре мобилираните стаи на хана.

Непознатите пасаджери в първия разговор с Василя ханджият назоваха себе си: първият – „търговец за шаеци“, вторият с черната брада – „учител“, който търси вакантно място да се условия, а третият с турските дрехи – „търговец за едър добитък“. Учителят с грациозната си походка, с широкото и високото изражение на мислите си, обърна вниманието на Василя. Васил, като училищен настоятел, още по-силно се заинтересова и отвори разговор за учебното дело и от дума на дума дойде ред та му яви, че имат един добър учител, но понеже през 1872 г. ще се строи ново училищно здание, в което ще открият III клас, то ще има нужда да се условият още учители. Подир „учителя“ „търговците“ поеха разговор с Василя. Когато „търговецът на шаеци“ разговаряше с Василя по цената на шаеците, „търговецът на добитък“ пък питаше на друга страна други лица: кои са по-личните скотовъдци в Троян. А „учителят“ незабелязано се измъкна, излезе навън и попита едного от местните граждани: кой е Васил Бочев Попов и где му е дюкянът. Гражданинът с особена услужливост му го посочи.

„Учителят“ не можа да се въздържа и минутно, с офицерска походка, пресече по права линия главната улица, вмъкна се в дюкяна му (който се намираще срещу хана), гдето Васил и калфата му шиеха.

– Вие ли сте Васил Бочев? – попита учителят и захвана да занича наредените в рафтовете ушити дрехи,

– Да, аз, – отговори Васил и изпитателно наостри зрението си в непознатата му грациозна личност.

И „учителят“ предпазливо се поозърна насам-нататък, па лекичко му пошушна на лявото ухо:

– Искам нещо тайно да говоря с вас.

Бочев, удивлен от това искане, хвърли върху непознатия си гост още един изпитателно-съмнителен поглед и го въведе във вътрешната стая на дюкяна си. Тогава странникът поздрави събеседника си Бочева от интимния му приятел Цвятко хаджи Павлов из гр. Ловеч (член от Ловчанския ч. м. б. р. комитет) и го предупреди, че това, което ще му открие, ще държи в голяма тайна и до гроб. И тогава извади от джеба си и му подаде едно писмо на негов адрес, написано саморъчно от Цв. х. Павлов на една синя пощенска хартия и запечатано с червен восък. И понеже Васил и Цвятко като интимни приятели отдавна си кореспондираха по два важни житейски въпроса – по изкарване насъщния си хляб чрез честна търговийка и по възпитанието на децата и самообразованието на населението чрез отваряне градско читалище, за което с писмо от 20. май с. г. Цвятко го приканваше да се абонира за българските вестници „Македония“ и „Право“, които да се четат в читалището на всеослушание – на Василя като стрела премина през ума последния въпрос и затова каза на ума си: „Вероятно и с това писмо пак същата песен ми пее“. И тогава той разтвори писмото и почна да чете.

Догдето Васил четеше писмото, по физиономията му се отпечатаха всичките му вътрешни чувства и вълнения, произведени от неясното и съмнително съдържание на някои редове; а след прочитането цялото писмо, събеседникът му, „учителят“, в допълнение на това препоръчително писмо свободно му разясни и яви, че той е същият, когото приятелят му Цв. х. П. препоръчва, т. е. че той е Ангел Кънчев из гр. Русе; че от другарите му, за които се говори в писмото, оня с европейския костюм е раздяконеният дякон Васил Левски от Карлово, на който псевдонимът е Аслан Дервишоглу Кърджали; а другият с турските дрехи е Димитър Общи – и тримата тайни политически апостоли, мисията на които е да проверяват и подготвят българското население за обща революция, чрез която да се извоюва и народната ни свобода.